

ZARZĄDZENIE NR.....^{9/11/2024}
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA
w Lublinie
z dnia.....¹⁴ października. 2024 r.
w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody
„Podzamcze”

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt.2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r., poz. 1336,1688, 1890 i 1089)

zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się na pięć lat zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Podzamcze”, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. Zadania ochronne, o których mowa w § 1, obejmują:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczenia tych zagrożeń i ich skutków, które są określone w załączniku nr 1 do zarządzenia;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów i gatunków roślin, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań, które są określone w załączniku nr 2 do zarządzenia;
- 3) lokalizację i zakres zaplanowanych prac wycinkowych, które są określone w załączniku nr 2 oraz przedstawione w załączniku nr 3 do zarządzenia.

§ 3. Cały obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§ 4. Nadzór nad wykonaniem zarządzenia sprawuje Regionalny Konserwator Przyrody w Lublinie.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Lublinie

Beata Siewicz

Załącznik nr1

Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczenia tych zagrożeń i ich skutków.

L.p.	Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków
Zagrożenie istniejące wewnętrzne		
1.	Zarastanie murawy kserotermicznej roślinnością zielną i krzewiastą, prowadzące do pogarszania się warunków siedliskowych cennych gatunków roślin kserotermicznych.	Zahamowanie procesu sukcesji ekologicznej poprzez odtworzenie otwartego charakteru murawy kserotermicznej.
Zagrożenie istniejące zewnętrzne		
2.	Antropopresja związana z zaśmiecaniem obszaru rezerwatu.	Ograniczenie antropopresji poprzez akcje edukacyjne (np. w lokalnej prasie) oraz porządkowanie obszaru rezerwatu.
Zagrożenie potencjalne wewnętrzne		
1.	Nie stwierdzono.	Nie ustalano.
Zagrożenie potencjalne zewnętrzne		
1.	Nie stwierdzono.	Nie ustalano.

Załącznik nr2

Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów i gatunków roślin z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar zadań ochronnych	Lokalizacja zadań ochronnych
1.	Wycięcie podrostu drzew i krzewów na obszarze murawy kserotermicznej. Wrywanie siewek sosny i brzozy na obszarze murawy kserotermicznej. Usunięcie uzyskanej biomasy poza obszar rezerwatu.	3,40 ha	Gmina: Miasto Bychawa obręb: Bychawa Miasto działka ewid. o nr 135/1
2.	Przeprowadzenie akcji edukacyjnej poprzez publikacje na temat rezerwatu przyrody i zakazów tam obowiązujących. Sukcesywne usuwanie odpadów z obszaru rezerwatu.	3,40 ha	Gmina: Miasto Bychawa obręb: Bychawa Miasto działka ewid. o nr 135/1

UZASADNIENIE

do zarządzenia nr 9/11/2024

Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie
z dnia 14... października 2024 r.

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Podzamcze” wynika z art. 22 ust 2 pkt. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 z późn. zm.), zgodnie z którym dla rezerwatów przyrody, do czasu ustanowienia planu ochrony regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze zarządzenia, zadania ochronne.

Rezerwat przyrody „Podzamcze”, o powierzchni 3,40 ha, został utworzony na mocy zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 12 lipca 1974 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. Nr 28, poz. 172) w celu ochrony zbiorowisk roślinności kserotermicznej. Zarządzenie to zostało zmienione zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 31 sierpnia 2022 roku z w sprawie rezerwatu przyrody „Podzamcze” (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego poz. 4179 z 2022 r.).

Niniejszy rezerwat położony jest w granicach administracyjnych miasta Bychawa, powiatu lubelskiego, na gruntach będących własnością Gminy Bychawa.

Murawy kserotermiczne są siedliskami półnaturalnymi, które zostały wykształcone i utrzymują się dzięki działalności człowieka. W przeszłości miejsca trudne do zaorania, na przykład strome zbocza, były wykorzystywane jako pastwiska. Wypas hamował naturalne procesy sukcesji i sprzyjał rozwojowi światłolubnych gatunków. Na skutek zaprzestania użytkowania murawy zarastają drzewami i krzewami, co powoduje przede wszystkim zmniejszenie nasłonecznienia i wzrost wilgotności podłoża. Ponadto gromadzący się wojłok (nierozłożone szczątki roślin) zwiększa żyzność podłoża i uniemożliwia kiełkowanie wielu gatunków roślin murawowych.

Ochrona muraw kserotermicznych wymaga więc utrzymania otwartego charakteru terenu, poprzez wykaszanie oraz usuwanie roślinności krzewiastej i drzewiastej.

W związku z powyższym w okresie jesiennym w latach 2012, 2013, 2015, 2017, 2019, 2022 na terenie rezerwatu przyrody „Podzamcze” realizowane były zabiegi ochrony czynnej.

Zabiegi te polegały na wykaszaniu roślinności zielnej oraz wycięciu roślinności krzewiastej i drzewiastej przede wszystkim: robinii akacjowej *Robinia pseudoacacia*, tarniny *Prunus spinosa*, jeżyny *Rubus*, dereń świdwy *Cornus sanguinea*, kaliny koralowej *Viburnum opulus*, klonu zwyczajnego *Acer platanoides*, bzu czarnego *Sambucus nigra* na obszarze murawy kserotermicznej. Dodatkowo usuwano siewki drzew np. brzozy brodawkowatej *Betula pendula*, sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris*. Natomiast bezwzględnie pozostawiane były płaty cennej wisienki stepowej *Prunus fruticosa* oraz krzewy jałowca pospolitego *Juniperus communis* i berberysu pospolitego *Berberis vulgaris* oraz dzikich róż *Rosa*, wśród których mogą znajdować się cenne gatunki objęte ochroną gatunkową. Uzyskana biomasa była zbierana i wywożona poza teren rezerwatu.

Prace te miały na celu ograniczenie ekspansji roślinności zielnej, krzewiastej i drzewiastej na obszar murawy kserotermicznej, a przez to utrzymanie siedliska życia wielu rzadkich gatunków roślin kserotermicznych.

Ponadto usuwane były zakrzaczenia i drzewa znajdujące się u podnóża zbocza kserotermicznego w południowej części rezerwatu, zacieńające murawę kserotermiczną tj.: klon jesionolistny *Acer negundo*, tarnina *Prunus spinosa*, dereń świdwa *Cornus sanguinea*, kalina koralowa *Viburnum opulus*, klon

zwyczajny *Acer platanoides*, bez czarny *Sambucus nigra*, sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*. Uzyskana biomasa była usuwana poza obszar rezerwatu. Wykonując te prace został usunięty „parawan” zacieniający murawę od południa, a do tego zostały stworzone warunki do rozwoju roślinności światłolubnej w tym miejscu.

Dodatkowo, we wschodniej części rezerwatu przyrody „Podzamcze”, usuwane były zadrzewienia pochodzące ze sztucznych nasadzeń (głównie: klon jesionolistny *Acer negundo*, modrzew europejski *Larix decidua* – gatunki obce we florze Polski, brzoza brodawkowata i zakrzaczeń (np. bez czarny *Sambucus nigra*, tarnina *Prunus spinosa*). Natomiast bezwzględnie pozostawiane były krzewy cennej wisienki stepowej *Prunus fruticosa* oraz głogi *Crataegus*, krzewy berberysu pospolitego *Berberis vulgaris* oraz krzewy dzikich róż *Rosa*. Uzyskana biomasa była usuwana poza obszar rezerwatu.

Zabiegi te służyły eliminacji gatunków obcych we florze Polski, jakimi są klon jesionolistny i modrzew europejski. Przede wszystkim jednak, poprzez odsłonięcie terenu, zostały stworzone korzystne warunki do rozwoju roślinności kserotermicznej.

Mimo tych zabiegów w chwili obecnej obserwuje się intensywną ekspansję roślinności krzewiastej i drzewiastej. W związku z powyższym, w celu utrzymania siedliska wielu rzadkich gatunków muraw kserotermicznych, takich jak: wisienka stepowa *Prunus fruticosa*, oman wąskolistny *Inula ensifolia*, goryczka krzyżowa *Gentiana cruciata*, pajęcznica gałęzista *Anthericum ramosum*, przytulia właściwa *Galium verum*, szalwia okrągowa *Salvia verticillata*, dzwonek boloński *Campanula bononiensis*, koniczyna pagórkowa *Trifolium montanum*, główienka wielkokwiatowa *Prunella grandiflora*, przelot pospolity *Anthyllis vulneraria*, cieciora pstra *Coronilla varia*, chaber driakiewnik *Centaurea scabiosa*, świerzbnica polna *Knautia arvensis*, konieczna jest kontynuacja zabiegów ochrony czynnej.

Na rok 2024 zaplanowano wycinkę podrostu drzew i krzewów, przede wszystkim: tarniny *Prunus spinosa*, jeżyny *Rubus*, derenia świdwy *Cornus sanguinea*, bzu czarnego *Sambucus nigra*, kruszyny pospolitej *Frangula alnus*, szakłaka pospolitego *Rhamnus cathartica*, klonu jesionolistnego *Acer negundo*, klonu zwyczajnego *Acer platanoides*, lipy *Tilia*, robinii akacjowej *Robinia pseudoacacia*. Ponadto będą usuwane, najlepiej przez wyrwanie z korzeniami, siewki drzew np. brzozy brodawkowatej *Betula pendula*, sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris*. Powierzchnie zaplanowanych prac przedstawia załącznik nr 3 do niniejszego zarządzenia.

Zabiegi ochronne będą przeprowadzone ze szczególną ostrożnością w rejonie występowania wisienki stepowej *Cerasus fruticosa*, tak aby rośliny te nie zostały zniszczone, czy przypadkowo usunięte. Ponadto pozostawiane będą krzewy jałowca pospolitego *Juniperus communis* i berberysu pospolitego *Berberis vulgaris* oraz krzewy dzikich róż, wśród których mogą znajdować się cenne gatunki.

Uzyskana biomasa zostanie zebrana i usunięta z obszaru rezerwatu przyrody, a następnie zagospodarowana zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Lokalizację i zakres zaplanowanych prac wycinkowych przedstawia załącznik nr 3 do niniejszego zarządzenia.

W rezerwacie przyrody „Podzamcze” obserwuje się silną antropopresję związaną z położeniem rezerwatu w granicach miasta Bychawa. W rezerwacie dochodzi do niekontrolowanego ruchu turystycznego oraz zaśmiecenia. W związku z powyższym zaplanowano przeprowadzanie akcji edukacyjnych poprzez publikacje na temat rezerwatu przyrody i zakazów tam obowiązujących w lokalnej prasie itp. Konieczne jest sukcesywne usuwanie odpadów z obszaru rezerwatu.

Wykonanie zaplanowanych zabiegów ochrony czynnej przyczyni się do przywrócenia właściwego stanu ochrony przyrody rezerwatu „Podzamcze” poprzez stworzenie optymalnych warunków do zachowania cennej roślinności murawy kserotermicznej.

Zadania ochronne polegające na odtworzeniu otwartego charakteru murawy kserotermicznej będą realizowane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Lublinie. W 2024 roku będą one wykonywane w ramach projektu pn. „Czynna ochrona wybranych siedlisk i gatunków na terenie województwa lubelskiego w roku 2024” finansowanego przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie. Natomiast zadania związane z ograniczeniem antropopresji będą realizowane przez Miasto Bychawa we współpracy z RDOŚ w Lublinie.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Lublinie

Beata Sielewicz

9/11/2024

Załącznik nr 3 do zarządzenia nrRegionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 14 października 2024 r.

Lokalizacja i zakres zaplanowanych prac wycinkowych w rezerwacie przyrody „Podzamecze”

